No. 2293 Zaterdag 24 December 1927. 44ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— bij vooruitbetaling.

Bureau van dit blad: Pastorie Otrabanda
Administratie: St. Thomas-college.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f 0.50; voor elken regel meer 10 cts.

God met ons.

Als boven de straten onzer stad of over onze velden de blijde klokken van Kerstmis weerklinken om ons ter Nachtmis te roepen, dan zullen zij ons te binnen brengen, hoe voor twintig eeuwen door de nachtelijke stilte van Bethlehems velden de jubelzang der Engelen weergalmde, om de herders te nooden naar de kribbe van den pasgeboren Verlosser.

Lang te voren reeds was zijn komst hun aangekondigd. Eeuwenlang had Israël verzucht in smeekend verlangen naar den beloofden Messias, door de profeten aangeduid met den naam Emmanuel, dat is: God met ons.

Tot dusver leefde de mensch, om de zonde door God verstooten, als aan zich zelven overgelaten, onbewust van zijn verheven oorsprong en eeuwige bestemming. In ongerechtigheid en ellende, in slavernij en verdierlijking lagen de volken verzonken. Alleen in het volk Israël leefde de kennis voort van den waren God, die het op den berg Sinaï zijn geboden gegeven had. Door heilige Zieners voorgelicht, wist het, dat Hij eenmaal den Verlosser zou afzenden, die voor de schuld der zondige menschheid zou voldoen, opdat zij weer in genade mocht worden aangenomen.

En zie, de voorzeggingen der profeten werden vervuld. Emmanuel, de „God met ons", verscheen in het vleesch. Gods eeniggeboren Zoon zelve daalde uit den Hemel om onder de menschen te komen wonen, om hen met zijn hemelschen Vader te verzoenen en te bewerken, dat zij zich nimmermeer van Hem, hun eenig heil, zouden vervreemden.

Want eenmaal onder ons gekomen in de nederige gedaante van het Kind van Bethlehem, zou Hij ons nooit meer verlaten, maar zelfs na zijn bitteren kruisdood nog met ons blijven in zijn aanbiddelijk liefdegeheim. Niet tevergeefs stond er van Hem geschreven, dat het zijn genoegen was met de kinderen der menschen te zijn.

***

God met ons! — Ziedaar de hooge beteekenis van het Kerstfeest.

Van het oogenblik af dat de engelen de geboorte des Verlossers verkondigden, brak een nieuw tijdperk voor de wereld aan. Voortaan zou God zelf gestadig onder de menschen wonen, om hun met onuitputtelijke mildheid zijn zegeningen en genaden mee te deelen.

Wat Christus, weldoende rondwandelend door Galilea, voor de menschen doen zou, zou maar de voorafbeelding wezen van hetgeen Hij alle eeuwen door wezen zou voor alle opvolgende geslachten. De blinden deed Hij zien, de dooven hooren, de stommen spreken, de dooden verrijzen; aan de armen verkondigde Hij het evangelie.

Welnu, die weldaden en zegeningen zouden zich door alle volgende tijden en voor alle volken hernieuwen. Aan alle schepselen zou het Evangelie verkondigd worden, dat het licht der blinden, de verrijzenis der dooden wezen zou. Tot in de verste oorden der wereld zou de blijde boodschap weerklinken; alle volken der aarde zouden zich verheugen in den „God met ons". Vrede zou er zijn voor alle menschen van goeden wil.

En wanneer wij thans, bij het vieren van den blijden Kerstnacht, de zegenrijke verandering nagaan, door de komst van het Kind van Bethlehem in de wereld gebracht, wanneer wij den tegenwoordigen toestand der menschheid vergelijken met dien vóór de geboorte van Cristus, dan voelen we ons hart van dankbare vreugde overstelpt, dan begrijpen wij wat het zeggen wil, dat God met ons is.

Van Oost tot West, van Noord tot Zuid strekt zich de weldadige, heilbrengende invloed van het Christendom uit en beheerscht zelfs degenen die niet in Christus gelooven willen. Zie onze hedendaagsche samenleving, door het Christendom gemaakt en alleen door het Christendom in stand te houden. Hoevelen daarin ook worden aangetroffen, die zich in noodlottige verblinding van Christus afkeeren, toch ondergaan zij allen de onweerstambare betooverénde macht van het Christendom.

Wat bijvoorbeeld de ongeloovige wereld humaniteit noemt, of philanthropie, het streven om goed te zijn voor den evenmensch, om zich toe te wijden aan anderen — het is niets anders dan verre navolging van de christelijke liefde, die beveelt: bemin uw naaste gelijk u zelven.

Het gevoel voor recht, dat zich verzet tegen de verdrukking van den zwakke, tegen de opeenhooping van kapitalen ten koste van den uitgemergelden arbeider, dat streven naar maatschappelijke rechtvaardigheid, — waar anders heeft de wereld die ideeën geput dan in de leer van Christus, dat alle menschen als broeders voor God gelijk zijn? Is ooit het oude heidendom met al zijn wijsheid en verfijnde beschaving tot zulke verlichte denkbeelden gekomen?

***

God met ons! — Bovenal zien wij dat woord bewaarheid in de Kerk, waarin Christus, eeuw in, eeuw uit, levend tegenwoordig blijft, en die uit Hem haar leven, haar kracht, haar onuitputtelijke vruchtbaarheid put.

Zie, door alle tijden heen is zij vervolgd en bestookt; maar zegevierend heeft zij alle stormen doorstaan, omdat Christus met haar is tot de voleinding der eeuwen.

En wat voor de Kerk in het algemeen geldt, dat geldt voor elken Christen in het bijzonder. Als God met ons is, wie zal dan tegen ons zijn? Wat kunnen wij ter wereld te vreezen hebben, als wij maar vasthouden aan Christus? En wat kunnen wij begeeren, terwijl wij in den „God met ons" alles bezitten?

„Waarlijk" zegt Thomas a Kempis terecht, „er is geen volk in de wereld, dat zijn goden zoo bij zich heeft, als Gij, onze ware God zijt bij onze geloovigen, aan wie Gij U zelven tot spijze geeft, om hun tot een geduri-gen troost te dienen en hun harten altijd op te heffen tot de hemelsche dingen. Welk volk is dan ook bevoorrecht als het christelijke volk?"

O dat wij daarvan toch innig doordrongen waren, met wat vreugde zouden wij de geboorte vieren van den „God met ons"! Met wat geestdrift zouden wij er naar streven, Hem steeds dichter nabij te komen! Welk een troost zouden we vinden in Zijn nabijheid, als wij ons verlaten gevoelen! Welk een kracht zouden we putten tot het goede, welk een afschrik van het kwade, uit het bewustzijn, dat Hij altijd met en bij ons is!

„Buyten Godt is 't nerghens veylig," heeft de vrome Vondel gezongen; maar Goddank, wij behoeven nimmer van God verstoken te zijn dan door eigen schuld; want in den Kerstnacht werd Hij ons voor immer geschonken, Emmanuel, „de God met ons".

Daarom kunnen wij op dezen heiligen Kerstavond geen beter heilgroet aanbieden, dan den alles omvattenden wensch: God zij met U!

Dingen, die gezegd moeten worden.

Het departement van koloniën kent niet de toestanden op Curaçao en wenscht ze niet te kennen. — Hollander en Curaçaoër, tevoren meestal verdeeld, staan naast elkander in hun critiek op bestuurs- en regeeringsbeleid. — Particulier Nederland heeft den weg gebaand, welke officieel Nederland slechts had te betreden, maar dit heeft Curaçao zoo grondig mogelijk van het Nederlandsch bewind vervreemd. — Het beleid is niet alleen tactloos, maar ook gevaarlijk. — Want men droomt in Venezuela en de Ver. Staten. Periculum in mora.

De *N. Rott. Crt.* van 23 Nov. j. l. bevat de volgende particuliere correspondentie:

Met een bezwaard gemoed zetten wij ons heden tot het schrijven aan de onder zoovele oogen komende Nieuwe Rotterdamsche Courant. Wij hebben toch dingen te zeggen, die wellicht, neen, waarschijnlijk onaangenaam zullen klinken ook in ooren welke wij om niets ter wereld zouden willen kwetsen. Maar wij kunnen, wij mogen ons niet aan onze taak onttrekken. Er zijn dingen, die toch eens moeten worden gezegd, zelfs op gevaar af van te kwetsen, daar waar zulks allerminst in de bedoeling ligt. Onze eenige hoop is dan ook, dat dit artikel moge worden gelezen in denzelfden geest als waarin het is geschreven, namelijk in dien van een bede, gericht tot allen, die hart hebben voor Curaçao en, als wij, prijs stellen op de bestendiging van den band tusschen Nederland en die West-Indische kolonie — een bede om hulp en steun in den strijd tegen het beleid, dat in de laatste jaren ten opzichte van dat gebiedsdeel door regeering en koloniaal bestuur wordt gevoerd.

Maar — en ook dit doet ons leed — wij zullen sommige dingen ook scherp moeten zeggen. Scherp, omdat slechts scherpte gepast schijnt bij het signaleeren van fouten, waarvoor geen verzachtende omstandigheden, zijn te pleiten, en in het bijzonder niet de verzachtende omstandigheid die soms gelegen kan zijn in onbekendheid met de plaatselijke toestanden.

Want de onbekendheid, die dan toch wel ontegenzeggelijk ten departemente van koloniën bestaat, inzonderheid wat betreft de psyche van het Curaçaosche volk, is een kunstmatige, een gewilde, die angstvallig gekweekt en gekoesterd wordt. Het is de onbekendheid, die voortvloeit uit zelfgenoegzaamheid en overdreven geloof in eigen onfeilbaarheid. Het departement van koloniën is niet op de hoogte van de Curacaosche toestanden, kent de psyche en de mentaliteit van de bevolking niet — maar wenscht omtrent een en ander ook geen inlichtingen of voorlichting, althans geen andere dan kan passen in de voorstelling, welke het zich zelfstandig gevormd heeft.

Dit is de indruk, dien niet schrijver dezes alleen, maar ook vele anderen van een bezoek ten departemente met zich hebben meegenomen.

* * *

Wij vertellen zeker geen nieuws als wij zeggen, dat de stemming van de Curaçaosche bevolking tegenover het Moederland in de laatste jaren zeer is verslechterd. Ieder, die geregeld de bladen leest of particuliere correspondentie met Curacao onderhoudt, weet dat nu wel. De stemming is slecht en verergert met den dag. Maar wat in het bijzonder treft is, dat de ontstemstemming en de verbittering zich in den laatsten tijd vooral richten tegen het Koloniaal Bestuur en het Nederlandsch bewind. Wij hebben reeds eerder in dit blad de aandacht gevraagd voor de min gewenschte verhouding tusschen Hollander en Curaçaonaar in de kolonie en een politiek van verzoening bepleit. Thans schijnt echter wat vroeger verdeelde wat te zijn verdoezeld of naar den achtergrond te zijn gedrongen door de meer op den voorgrond tredende algemeene ontstemming over het bestuurs- of regeerbeleid. In de critiek hierover staan Hollander en Curaçaonaar naast elkander, gaan zij hand in hand. De plaatselijke bladen hebben de politiek van verbloeming laten varen en alle particuliere berichten wijzen in de éene richting van ontevredenheid over de wijze waarop het bestuur over Curaçao onder hooge goedkeuring van het Opperbestuur wordt gevoerd. Het aanzien van Nederland is in de laatste paar jaar in de waardeering van de bevolking enorm gedaald. De band tusschen Moederland en kolonie wordt al losser en losser. Een schoon resultaat van het koloniaal beleid der laatste jaren.

En toch.

Zoo ooit in de geschiedenis van Curaçao een periode overvloedig rijk is geweest aan gelegenheden voor het Opperbestuur om de harten der bevolking voor het Nederlandsch bewind te winnen en hechte banden te smeden tusschen het Rijk en zijne den laatsten tijd meer en meer internationaal op den voorgrond tredende West-Indische kolonie — dan zijn het wel de laatste vier, vijf jaren geweest.

De omstandigheden waren voor het verzoeningswerk zoo gunstig als men zich maar wenschen kan. Alles, maar dan ook letterlijk alles werkte mede om de taak van het Opperbestuur te vergemakkelijken.

De misères van den oorlogstijd en de eerste paar jaren na den oorlog waren voorbij. Het ontzag en de bewondering, waarvan de geweldige machtsontplooiing der Vereenigde Staten van Amerika — Nederland's ernstigste concurrent naar de volksgunst in Neerland's eigen kolonie — de bevolking had vervuld, begonnen te verflauwen.

Nieuwe economische factoren — Panama-kanaal, mijnontginning en petroleumbedrijf —, die weliswaar reeds vóór of tijdens den oorlog opgetreden, doch door de algemeene wereldontwrichting langen tijd in hunne ontwikkeling waren belemmerd, begonnen allengs hun machtigen invloed te doen gelden op den economischen toestand van Curaçao. Handel, nering en vertier herleefden allerwegen. Alles kwam te staan in het opwekkend teeken van opbloei en vooruitgang. De toestand deed zich steeds rooskleuriger aanzien, niet alleen voor de massa, maar ook voor de individuen.

De millioenen, door mijnontginning en petroleumbeweging onder de bevolking gebracht, verdreven niet alleen nood en zorgen uit de gezinnen — zij vonden ook hun weg tot de openbare kassen. Met steeds aanzienlijker bedragen overtroffen telkens de opbrengsten der openbare middelen de toch steeds weer verhoogde ramingen. Er kwam geld vrij, dat tot nuttige doeleinden, in het belang en ten bate der bevolking kon worden aangewend.

Wat bij dit alles de taak van het Opperbestuur in de richting van verzoening met het Nederlandsch bewind nog zeer aanmerkelijk kwam verlichten, was de omstandigheid, dat Nederlandsch initiatief en de Nederlandsche durf de voornaamste factoren zijn geweest, die den stoot gegeven hebben tot den geweldigen oeconomischen ommekeer der laatste jaren. Nederlandsch initiatief had, reeds vóór het uitbreken van den oorlog, de struikelblokken uit den weg weten te ruimen, welke zoo langen tijd aan de hervatting van de mijnontginning te Curaçao in den weg hadden gestaan, Nederlandsche durf had te Willemstad, op het kleine Curaçao, de machtige petroleuminstallatie opgezet, die een der grootste van de wereld belooft te worden.

Men zou kunnen zeggen: particulier-Nederland had den weg gebaand en geëffend, dien officieel-Nederland slechts had te betreden. Veel werd daarbij van regeering en bestuur niet gevorderd — slechts normaal-verstandig en tactvol beleid.

***

Wat nu heeft officieel-Nederland van het werk terechtgebracht?

De algemeene ontstemming en ontevredenheid, die thans in de kolonie heerschen, de bitterheid, waarmede haast elke Curaçaonaar over het bestuursbeleid spreekt, geven eigenlijk reeds het afdoende, veroordeelend antwoord op de gestelde vraag.

Maar wij willen het ook van onzen kant zeggen: ware de toeleg van het opperbestuur geweest de bevolking zoo snel en zoo grondig mogelijk van het Nederlandsch bewind te vervreemden, er had met geen mogelijkheid anders kunnen zijn bestuurd, dan Curaçao sinds eenige jaren wordt bestuurd.

Wij zijn niet gewoon te overdrijven of de dingen zwarter voor te stellen dan zij in werkelijkheid zijn. Men heeft trouwens reeds kunnen ondervinden, dat al wat wij totdusver in dit blad schreven, omtrent oeconomischen en financieelen toestand, watervoorziening, tekortkomingen van verschillende takken van dienst enz. enz. enz. — dat dat alles steeds bijna op den voet achterhaald is geworden door niet langer te loochenen, goed te praten of te verdoezelen feiten.

En wij overdrijven ook thans weer niet, als wij zeggen, dat de laatstelijk door den minister van koloniën bij de Tweede Kamer ingediende Curaçaosche begrooting voor 1928 is te beschouwen als de kroon op het werk van het tactloos beleid der laatste jaren. Een beleid, dat er speciaal op gericht schijnt, de bevolking te prikkelen en tot lijdelijk verzet te voeren.

De niet-goedkeuring van de eerste, de allereerste sluitende begrooting na tientallen van jaren, met welke daad van den minister in nauw verband staan de doordrijving van de politie-organisatie en de continueering van een bestuur, waarvan de bevolking niet langer gediend is, zal — wij schromen niet het te zeggen — te Curaçao gevoeld worden als een klap in het aangezicht, als een vernedering.

***

Wij noemden het gevoerde beleid zooeven tactloos. Wij hadden ook kunnen zeggen: gevaarlijk.

Want voor Nederland is Curaçao thans een waardevol bezit. Niet alleen om het Nederlandsch kapitaal, dat in ondernemingen in de kolonie gestoken is, maar vooral om zijn handel in en om de Caraïbische zee en zijn scheepvaart op West-Indië, Zuid- en Centraal-Amerika, voor welke scheepvaart de haven van Willemstad van zeer groote beteekenis is.

Maar niet alleen voor Nederland heeft Curaçao waarde, ook, en misschien nog meer, voor andere landen of staten.

Wat zou b. v. Venezuela er niet voor willen geven den droom van sommige zijner vooraanstaande politici verwezenlijkt te zien: Curaçao een der Federale Staten, Willemstad de groote Venezuelaansche haven, het groote entrepôt van die opkomende republiek?

En wat zouden de Ver. Staten van Amerika er niet zooveel over hebben om op Curaçao vasten voet te krijgen en daarmede in zekeren zin de beheersching van den olierijkdom der naburige Zuid-Amerikaansche landen, tegen den tijd dat de productie van het land zelf niet meer voldoende zal zijn voor de binnenlandsche behoeften en de voorziening van de vloot? Om nog niet te spreken van het belang van een zoo uitgezochte vlootbasis in de Caraïbische zee als Willemstad kan bieden?

Wij durven deze dingen openlijk zeggen, omdat wij weten ook dáármede geen nieuws te vertellen. Curaçao timmert tegenwoordig aan den weg en heeft dus veel bekijks. In de cosmopolitische gezelschappen, die de rooksalons van de op Zuid- en Centraal-Amerika varende transatlantische stoomers vullen, wordt Curaçao sinds eenigen tijd druk besproken. Zijn opkomst, zijn haven en zijn scheepvaart, maar ook zijn economische afhankelijkheid van zijn buren en . . . . zijn status.

Men behoeft zich natuurlijk niet zenuwachtig te maken over allerlei mogelijkheden in de toekomst, de verre of de nabije. Maar het dunkt schrijver dezes, dat de zoo sterk veranderde toestanden in en om de Caraïbische zee en de opkomst van Curaçao als oliedistribueerend centrum wel manen tot het voeren van een ietwat voorzichtiger en vooral tactvoller beleid, dan wat het departement van koloniën ons den laatsten tijd op dit gebied te zien geeft.

Men bedenke althans dit eene: een goed bestuurd tevreden Curacao biedt veel minder aangrijpingspunten aan mogelijke aspiranten naar de beschermersrol, dan een Curaçao, welks bestuur de vergelijking met een „desolaten boedel" kan uitlokken en waarvan de bevolking vijandig staat tegenover het Moederland. Wie aan de juistheid van deze stelling mocht twijfelen, kent eenvoudig de onverkwikkelijke voorgeschiedenis van den Spaansch-Amerikaanschen oorlog en de wordingsgeschiedenis van her miniatuurstaatje Panama niet.

Aan het departement van koloniën schijnt men geen oog te hebben voor de belangen, die hier in het spel zijn. In het bijzonder niet voor het belang van een goed bestuurd en tevreden Curaçao.

Hoe heeft men de laatste jaren al niet gezeuld en gesold met toch groote belangen van het gebiedsdeel. Hoe weinig, dat op waardeering van de zijde der bevolking aanspraak zou kunnen geven, heeft men gedaan, hoeveel heeft men daarentegen nagelaten. Wij treden heden niet in bijzonderheden, maar stippen slechts aan de algeheele verwaarloozing der openbare werken, de lijdensgeschiedenis der watervoorziening, het verloop van garnizoen en politie.

Aan wenken uit de kolonie heeft het niet ontbroken, ook niet aan ernstige waarschuwingen.

Het systeem schijnt echter te zijn: de oogen en ooren zoo lang gesloten te houden totdat periculum in mora ontstaat.

De ernstige ontevredenheid, die het noodwendig gevolg was van een bestuur en een beleid als Curaçao zelden heeft aanschouwd, werd niet opgemerkt. Een bestuur wordt gecontinueerd, dat zich eigenlijk allang onmogelijk heeft gemaakt, dat tot samenwerking met den Kolonialen Raad niet meer — eigenlijk sinds lang niet — in staat is.

Wij zullen het voor heden hierbij laten. Wij hebben onaangename dingen gezegd, maar wij hebben gemeend ze te moeten zeggen nu, als het ware aan den vooravond van de behandeling van de Curaçaosche begrooting door de Tweede Kamer, omdat wij van haar, van de Staten-Generaal alleen het gebaar verwachten, dat grondige wijziging kan brengen in de lijn der gevolgde politiek.

Moge de Kamer zich ditmaal resoluter toonen en zich niet laten sussen met beloften ee goedpraterijen van toch zoo duidelijk gebleken fouten in de bestuursvoering van Curaçao en moge zij zich vooral niet laten intimideeren door eenig beroep op bestaand periculum in mora.

Als er in één opzicht werkelijk gevaar bestaat bij uitstel, dan is dat in de eerste plaats het geval met opzicht tot het beleid.

Wijziging van koers is urgent, zij kan geen uitstel lijden.

Naschrift der Redactie.

Het is een ernstige en tot diep nadenken stemmende toon die uit het bovenstaand schrijven opklinkt.

En te ernstiger is die toon, omdat 't maar niet die van een enkeling is, met wien men 't naar eigen believen eens kan zijn of niet, maar de dominant van geheel een koor, dat met den dag in kracht en uitgebreidheid toeneemt.

Wie zijn oor een oogenblik wil te luisteren leggen op de publieke opinie, zal moeilijk iets anders onderscheiden dan een zware, alles doordringende, en alles domineerende toon van ontevredenheid en ontstemming over het in de laatste jaren gevoerde beleid, zoowel door het Koloniaal Bestuur als het Nederlandsch bewind. Wij hebben het reeds meer herhaald: veel kostelijke tijd, en nog kostelijker geld is er verspild. En de resultaten? Weinig meer dan nihil.

Een zelfde toon weerklinkt er in een schrijven van het „Koloniaal Weekblad", d. d. 27 October j. l. onder het opschrift: „Moet het zoo?"

Dit schrijven vangt aldus aan:

„Er is thans, naar wij meenen, alle reden om een ernstig woord te richten tot de velen, die het bestuursbeleid in dezen tijd ten opzichte van Curaçao te volgen, met hun verantwoordelijkheid zullen moeten dekken. Wat weet men van Curaçao in Nederland? Hoevelen zijn er op het departement van koloniën, die land en volk van Curaçao kennen? Hoevele kamerleden hebben belangstelling genoeg om zich op de hoogte te stellen van de vraagstukken, die dit gebiedsdeel tegenwoordig in beroering brengen?"

Naar alle waarschijnlijkheid zullen we wel een krachtige echo op dit ernstig woord te hooren krijgen bij de behandeling van de Curaçaosche Begrooting voor 1928, in de Staten Generaal.

En in het Septembernummer van de West-Indische Gids (negende jaargang, No. 5) schrijft Mr. B. de Gaay Fortman op bldz. 199-200: „Aan duidelijkheid heeft de geoefende critiek echter niet te wenschen overgelaten. Het beleid van het Bestuur is in den Kolonialen Raad op de meest volstrekte wijze afgekeurd, en niemand heeft het voor het Bestuur opgenomen. En nu moge de minister meenen in blijmoedig optimisme, dat uit de amendeering door den Kolonialen Raad geenszins de gevolgtrekking moet worden gemaakt dat er bij dat College gemis aan vertrouwen in het bestuursbeleid bestaat, de vraag ligt voor de hand, wat de Raad dan moet doen, om van zijn gebrek aan vertrouwen blijk te geven."

Het is wel treurig dat in dezen tijd van verschillende zijden openlijk zulke vertoogen en verwijten tot de Regeering in Nederland en het Bestuur van Curaçao moeten worden gericht! De materieele vooruitgang van Curaçao gaat vergezeld van een sterken en in 't oog loopenden achteruitgang van de sympathie voor het Bestuur. Hetgeen natuurlijk ook, — 't kan wel niet anders, — groote schade doet aan de reputatie van Nederland als koloniale mogendheid. Nederlandsche belangen worden ernstig benadeeld.

In dit verband en ter verbetering van den heerschenden toestand en de zoo goed als algemeen heerschende stemming ten opzichte van het Moederland, is het volgende, d.d. 22 December j.l. vastgestelde adres van den Kolonialen Raad aan den Minister van Koloniën van zeer groot belang.

***

Koloniale Raad.

Donderdag 22 Dec. 1927 (11.30 a.m.)

Zonder hoofdelijke stemming wordt besloten volgend schrijven te zenden aan den Min. v. Koloniën:

De Koloniale Raad van Curaçao neemt hierbij de vrijheid Uwer Excellentie's aandacht beleefd voor het volgende te verzoeken.

Reeds ruim vijf jaren geleden kwam de herziene Grondwet tot stand. De Koloniale Raad was van te voren over de artikelen betreffende Curaçao gehoord. De nieuwe tekst werd hier bij Publicatieblad 1923 No. 33 bekend gemaakt.

Artikel 61 van de herziene Grondwet luidt:

„De Staatsinrichting van Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao wordt door de wet vastgesteld; andere onderwerpen worden door de wet geregeld, zoodra de behoefte daaraan blijkt te bestaan. Behoudens bij de wet te bepalen uitzonderingen wordt, op de wijze bij de wet te regelen, het vertegenwoordigend lichaam van het betrokken gebied gehoord.

Onverminderd het bepaalde in het eerste lid van dit artikel wordt de regeling van de inwendige aangelegenheden van Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao overgelaten aan aldaar gevestigde organen, op de wijze bij de wet vast te stellen, tenzij bij de wet de bevoegdheid tot regeling van bepaalde onderwerpen of voor bepaalde gevallen aan den Koning is voorbehouden."

En artikel 62:

„De verordeningen, vastgesteld door de in het vorige artikel bedoelde organen, kunnen op grond van strijd met de Grondwet, met de wet of met het algemeen belang bij de wet worden vernietigd.

Zoodanige verordeningen kunnen door den Koning worden geschorst op de wijze bij de wet te bepalen."

en artikel II der Additioneele artikelen:

„Alle op het oogenblik der afkondiging van de veranderingen in de Grondwet verbindende wetten, reglementen en besluiten worden gehandhaafd, totdat zij achtervolgens door andere worden vervangen."

Aangezien onder het thans nog geldend Regeeringsreglement de ontwikkelingsgang anders was dan had mogen worden verwacht, hield het onderwerp: „autonomie en decentralisatie" velen bezig en wees uitbreiding daarvan de lijn aan, waarlangs de denkbeelden zich algemeen bewogen.

Het behoeft geen betoog, dat onder zulke omstandigheden verwachtingen gewekt zijn door de aangehaalde artikelen, die van het doorbreken van nieuwere en juistere opvattingen omtrent autonomie en decentralisatie getuigen, waarin de verhouding tusschen wetgevende en uitvoerende macht nauwkeuriger wordt aangegeven en toezicht over den Curaçaoschen wetgever in handen van den wetgever in Nederland wordt gelegd.

Deze aangelegenheid, welke hierdoor reeds meerdere aandacht had, is door de gebeurtenissen en toestanden van de laatste jaren nog meer op den voorgrond getreden en in verband daarmede is een groeiende en met steeds levendiger besef gepaard gaande overtuiging waarneembaar, dat aan een Staatsinrichting voor Curaçao andere beginselen ten grondslag behooren te liggen en dat het vigeerend Regeeringsreglement en vooral de wijze van hanteering daarvan, niet op de tegenwoordige samenleving passen.

Dit alleszins verklaarbaar en rechtmatig streven heeft zich altijd. met eerbiediging van 's Lands wetten, binnen het kader daarvan weten te houden.

Is de herziene Grondwet ten aanzien van Curaçao niet uitgevoerd en is bij 's Raads weten zelfs geen voorstel ter zake bij de Staten Generaal ingediend, nog grooter teleurstelling is het te moeten constateeren, dat bij het volgen van de oude richting de toepassing nog starder plaats vindt en naast een vasthoudenheid aan beginselen, die terecht uit de Grondwet zijn gelicht, ook in dit gewest zich een concentratie openbaart, waartoe het thans geldend Regeeringsreglement geenszins dwingt.

Het woord „kolonie" wordt gaandeweg geëlimineerd; in officieele stukken wordt er gesproken van den nieuwen status van dit deel van het Koninkrijk, maar in wezen is er niets veranderd en is er geen vooruitgang te bespeuren.

Is niet mindere mate dan het Regeeringsreglement is de comptabiliteit een voorwerp van bespreking en beoordeeling. Het beheer van 's Lands financiën, het gebruik dat er van gemaakt wordt, de verantwoording, dat alles wordt door de openbare meening getoetst en de uitspraak is veelal in ongunstigen en zelfs afkeurenden zin.

Klachten over allerlei bestuursaangelegenheden en den wetgevenden arbeid, over den gang van zaken en onvruchtbaarheid van het bewind, klachten, die in beteekenis onderling verschillen, maar die de eensgezindheid bedreigen, vinden dan ook ten deele oorsprong in uitstel van de uitvoering der Grondwet, terwijl wegens de sterkere machtsconcentratie het gemis van medezeggingschap en van het recht van controle over de openbare geldmiddelen zich hoe langer hoe meer doet gevoelen.

Als gevolg van een en ander wordt het vertrouwen in woorden en toezeggingen van de Regeering geschokt en schiet de ontstemming dieper wortel.

Naar aanleiding van het vorenstaande heeft de Koloniale Raad van Curaçao de eer Uwer Excellentie beleefd, doch tevens met aandrang te verzoeken in 's Lands belang het daarheen te willen doen leiden, dat zoo spoedig mogelijk aan bovengemelde artikelen van de Grondwet in den geest, waarin zij zijn ontworpen, voor wat Curaçao aangaat uitvoering worde gegeven."

Zonder hoofdelijke stemming wordt besloten volgend schrijven te richten aan de Leden der Eerste en Tweede Kamer.

„Onder aanbieding van een afschrift van een adres d. d. heden aan Z. Exc. den Minister van Koloniën gericht, heeft de Koloniale Raad op Curaçao, met het oog op de schade die aan Nederlandsche belangen wordt toegebracht, de eer Uw College beleefd, doch tevens met den meesten aandrang te verzoeken, Uw invloed te willen aanwenden dat ten spoedigste ten aanzien van Curaçao de herziene Grondwet worde uitgevoerd en de Staatsinrichting en de wetgeving daarmede in overeenstemming worden gebracht.

Aanbesteding.

Bij openbare inschrijving zal worden aanbesteed de levering **van 70** paar schoenen ten behoeve van de politie.

De onderteekende inschrijvingsbiljetten moeten uiterlijk op **Woensdag, den 28n. December 1927**, om **twaalf** uur 's middags zijn ingeleverd op het Parket van den Procureur-Generaal waar de inschrijvingsbiljetten op gemeld uur geopend zullen worden.

Belanghebbenden kunnen bij de opening persoonlijk of door een gemachtigde tegenwoordig zijn.

Biljetten, die niet onderteekend zijn, of waarin sommen of woorden onvoldoende of onduidelijk geschreven zijn, kunnen worden geweigerd.

De inschrijvers moeten ten genoegen van den Procureur-Generaal twee goede borgen stellen tot zekerheid van de richtige nakoming hunner verbintenissen.

De gunning wordt voorbehouden

Omtrent de verdere voorwaarden kunnen op het parket voornoemd nadere inlichtingen worden ingewonnen.

Curaçao, den 20n December 1927.

De wnd. Procureur-Generaal,
C. S. GORSIRA.

BERICHTEN

MISSIE-NIEUWS.

Tot Pastoor van St. Eustatius is benoemd de W. E. Pater A. Speklé, thans kapelaan te Kralendijk Bonaire, en niet de W. E. Pater Th. Bartel, thans Pastoor te Rincon, zooals wij verleden week melden.

Bazaar.

De Commissie belast met de regeling van de bazaar, ten bate van de Mgr. Niewindt-stichting, maakt bekend dat de tijd te kort is om dit jaar nog ermee klaar te komen. Daarom is er besloten in den loop van het volgende jaar deze bazaar te houden.

Onder dankbetuiging voor hetgeen reeds is ingezonden, blijft de Commissie rekenen op den steun van allen voor het welslagen van de bazaar.

Hoog bezoek.

Dinsdag kwam hier aan per S. S. *Calypso* Z. D. H. Mgr. Dr. F. Rincón-Gonzalez, aartsbisschop van Caracas. Naar wij vernemen is Monseigneur de Gast van den Heer José Gonsalez, op zijn buitenverblijf *Brakkeput* en hoopt hier enkele dagen te verblijven.

Prinselijk bezoek.

Verleden week kwamen hier aan per S. S. „*Teutonia*" van de *Hapag*, Prins Sigismundus, tweede zoon van Prins Heinrich van Pruisen, broeder van ex-Kaiser Wilhelm. De Prins was vergezeld van zijn Echtgenoote, Charlotte Agnes, hertogin van Saksen-Altenburg, en twee kinderen. Het prinselijk gezelschap was op zijn doorreis naar Costa-Rica, waar de Prins groote landerijen gekocht heeft en zich aan den landbouw gaat wijden. Alhier werd een bezoek gebracht aan het struisvogelpark „Albertina."

Hr. Ms. „Hertog Hendrik."

Hr. Ms. „Hertog Hendrik" is Maandag naar Bonaire vertrokken en Woensdag morgen hier weer teruggekeerd. Z. E. de Gouverneur en Adjudant hebben de reis medegemaakt.

3 Januari a. s. zal de kruiser naar de Bovenwindsche eilanden vertrekken. Naar wij vernemen zal Z. E. de Gouverneur van deze gelegenheid profiteeren om aldaar inspectie te houden.

Verkeer over de haven.

Het verkeer over onze haven met motorbootjes geeft nog steeds aanleiding tot velerlei klachten. Wat men vooral gevaarlijk, en daarom onverantwoordelijk vindt, is dat er dikwijls jongens van nauwelijks 16 jaar aan het stuur zitten, die van geen toeten of blazen weten. Laat de motor, zooals reeds meermalen gebeurd is, maar eens een defect krijgen of weigeren midden op de haven, dan kan bij de drukke scheepvaart in onze haven van in- en uitgaande schepen, de toestand zeer hachelijk worden. Waarom wordt er geen examen vereischt voor motorist evenals voor chauffeur; en waarom is er geen vaarbewijs voor noodig? Het gevaar te water is toch zeker niet minder dan te land.

Wij vragen daarom de aandacht van onze politie-autoriteiten voor deze zaak.

Kortegolf-zender.

Naar wij vernemen is per S.S. „Crijnssen" de kortegolf-zender aangekomen. Binnen enkele dagen hoopt men met de werkzaamheden aan het zendstation op Mundo Nobo klaar te wezen en zal dan de zender er geinstalleerd worden.

Havenonderzoek.

Ir. van Rosse, Directeur van Openbare Werken, is druk bezig met het onderzoek naar de bodemgesteldheid in den mond van de haven. Met de heimachine van de firma Monks & Co. die de nieuwe kade voor de Firma Maduro op Motet heeft uitgevoerd, is men sinds enkele dagen bezig door middel van een zwaren beitel die door de heimachine in den bodem gedreven wordt, de gesteldheid van dien bodem onder de haven te onderzoeken. Uit hetgeen wordt losgeslagen wordt dan berekend de zwaarte van de baggermachine die voor de uitvoering van de havenwerken zal noodig zijn.

Petroleum in de haven.

Op de herhaalde en dringende klachten van tal van bewoners van het district Urdaneta van den Staat Zulia (Maracaibo), over geleden schaden door het uitgieten van petroleum op het water van het Meer van Maracaibo, heeft Generaal J. V. Gomez, President van Venezuela, een commissie benoemd bestaande uit de Heeren Dr. Ciro Vasquez, (ingenieur), M. Toledo Rojas (geneesheer) en Diego Bautista Urbaneja (advocaat) met opdracht zich naar de plaatsen te begeven, waar die feiten plaats vinden, de zaak te onderzoeken en te bestudeeren en daarover een uitvoerig rapport uit te brengen.

Wanneer zal men hier eens maatregelen gaan nemen?

Kerkconcert.

Verleden week hadden wij geen gelegenheid meer om verslag uit te brengen over het Kerkconcert, dat onder leiding van den Heer C. Fensohn gehouden is op 16 December l.l. Maar we mogen den Heer Fensohn wel gelukwenschen met deze kranige prestatie. Zij verdient onze volle waardering, want klassieke muziek is op Curaçao een groote zeldzaamheid. Meestal wordt hier in alle superlatieven een Jasz-band-uitvoering aangekondigd.

De namen van de componisten op het program, van Beethoven, Mendelssohn, Chopin prikkelden reeds de nieuwsgierigheid van het talrijke publiek. Het concert ving aan met een ouverture uit Mendelssohn's Fingalshöhle." Het was een zeer goed ensemble. Wie iets van dirigeeren af weet, zal begrijpen welk een moeite het gekost heeft om uit zooveel amateursviolisten een éénheid te scheppen. Met een fijne heldere stem zong daarna Mevrouw Smulders een Sopraansolo, begeleid door den Heer Driebergen. Zuiver van toon, gaaf, zonder zweem van gemaakteid, droeg zij haare partij voor, eerst in een solo van Tosti, later in 'n duet met Mevr. de Haseth-Möller.

Beiden zijn tegen elkaar opgewassen en klinken goed te samen. Op verdienstelijke wijze gaf de Heer Becker een Baryton-solo te hooren. Misschien dat door het te veel vibreeren van zijn stem, hij zoo nu en dan tegen de toon aan zong. Met een ongemeene vaardigheid speelde Mevr. Noorduin een Etude van Chopin op de piano. Zij beheerscht haar instrument volkomen en toont geen leek in het vak te zijn. Ook haar aanslag is uitstekend. De avond werd besloten met eenige gemengde koren uit de „Elias" van Mendelssohn, begeleid door orkest. Hier en daar was de begeleiding wel wat te sterk, waardoor de stemmen minder goed tot hun recht kwamen. Maar het geheel was een groot succes.

Bravo Heer Fensohn! Geef het publiek meer van deze avonden! Het kerkje heeft een zeer goede accoustiek.

Het talrijk opgekomen — vooral Hollandsch- publiek heeft wel duidelijk getoond nog sympatiek gestemd te zijn tegenover de klassieke muziek.

B.

KERKLIJST.

St. ANNAKERK - OTRABANDA.

Morgen. Hoogfeest van Kerstmis. *4 uur* plechtige Nachtmis, daarna 2 gelezen H. H. Missen. Na de plechtige H. Mis wordt de H. Communie uitgereikt.
Half zeven kindermis; *9 uur* plechtige Hoogmis.
Om *8 uur*, gelegenheid om te communiceeren.
's Avonds 6 uur plechtig Lof.
Maandag, tweede Kerstdag, eerste H. Mis om 5 uur, tweede om 6 uur, en om 7 uur gezongen H. Mis.
Zaterdag avond, Oudejaarsavond, om half zeven rozenhoedje, „Miserere", preek en „Te Deum."

H. ROZENKRANSKERK - PIETERMAAI.

Morgen, Kerstfeest. Nachtmis om *4 uur*, daarna gelezen H. H. Missen, Communie uitreiken na de Nachtmis en onder de gelezen H. H. Missen.
Acht uur Hoogmis.
's Avonds, half zeven plechtig Lof.
Maandag, 7 uur gezongen H. Mis.
Zaterdag, Oudejaarsavond, om 7 uur, Lof met preek.
Heden avond na 6 uur alleen biechthooren voor de mannen.

ST. MICHAELSKERK ISLA.

Hedenmiddag, gelegenheid om te biechten.
Morgen, Kerstmis, om *3 uur* Nachtmis met Hollandsche gezangen en Hollandsche preek.
Om *9 uur* de 2de en 3de H. Mis met Papiamentsche gezangen en Papiamentsche preek.

H. FAMILIE-KERK, SAN MATEO.

Zondag Hoogfeest van Kerstmis.
4 uur plechtige Nachtmis, met korte predikatie.
Onmiddellijk daarna 2 stille H. H. Missen; waaronder Kerstliederen worden gezongen.
Na de plechtige Nachtmis wordt de H. Communie uitgereikt.
Half zeven de tweede 3 H. H. Missen, waarvan de 2e Kindermis is. — Onder de H. H. Missen Communie uitreiken.
Kwart over 8 twee gelezen H. H. Missen, waarna de Hoogmis om 9 uur.
's Avonds half 7 plechtig Lof met feestpredikatie.
Maandag, *2e Kersdag* om half 7 gezongen H. Mis.

Voetbal.

A. s. Zondag zal een vriend chappelijke voetbalwedstrijd gespeeld worden tusschen de C. V. V. „Excelsior" en een elftal van Hr. Ms. „Hertog-Hendrik".
Aanvang 4 uur. Terrein Mundo Nobo

Militaire Politie.

Donderdagmiddag is bericht ontvangen van het Koninklijk Besluit tot invoering van de militaire politie.

S. S. „Oratio."

Het nieuwe Italiaansche Stoomschip „*Oratio*" wordt 30 December hier verwacht.

Aanvaring S.S. „Merida" — „20 de Julio".

Wederom valt er een van die rampen te betreuren, die het offer gevraagd heeft van een paar kostbare menschenlevens.

Het S.S. „*Merida*" van de Red D Line, dat Woensdagavond 6 uur van Aruba vertrokken was met passagiers, met bestemming Curaçao, is in den nacht in aanvaring gekomen met den Arubiaanschen schoener „*20 de Julio*", die 's avonds te voren te 11 uur van Curaçao naar Aruba was vertrokken, met passagiers en lading ter waarde van ± f. 60.000 aan boord.

Naar wij uit geheel betrouwbare bron vernomen hebben, moet het ongeluk zich als volgt hebben toegedragen. 's Nachts om even over 2 uur, toen de „*Merida*" dwars voor Westpunt was, buiten de territoriale wateren, zag men het groene vuur van een schoener. De „*Merida*" lag toen voor de schoener over. Omdat er gevaar voor aanvaring bestond, werd er naar bakboord uitgeweken. Doch terzelfder tijd ging de schoener over stag, met het treurige gevolg dat de „*Merida*" recht op den schoener liep en deze laatste in zeer korten tijd zonk.

Direct werd van boord der „*Merida*" een boot uitgezet en stoomde het schip terug naar de plaats der ramp, met het gevolg dat men 12 personen heeft mogen redden. Naar de geredde passagiers mededeelden, was het angstgeschrei en geroep om hulp verschrikkelijk om aan te hooren. Alles werd nog door de „*Merida*" afgezocht, doch zonder verder resultaat. Men besloot te wachten tot het dag werd, toen het nog gelukte een kind op te pikken. Ook werd het lijk van een vrouw van 33 jaar, genaamd Clotilde Reyes de moeder van genoemd kind, in een ver gevorderden staat van zwangerschap, en haar kind van 4 jaar drijvende gevonden.

Volgens een andere lezing is ook het tweede kind verdronken. De vader heeft nog met zijn kind in de armen rondgezwommen, doch kreeg een stuk hout tegen zijn hoofd en werd bewusteloos. Toen hij bijkwam was zijn kindje verdronken.

Men begrijpt de smart en radeloosheid van den echtgenoot, toen bij 't aanlichten van den morgen het lijk van zijn echtgenoote en kind gevonden werd. Waarschijnlijk zijn deze beide niet door verdrinking, maar door angst gestorven. Naar wij vernemen, zijn zij bij aankomst van de „*Merida*" op Curaçao, naar het Hospitaal vervoerd ter lijkschouwing.

Volgens de geredde passagiers heeft de kapitein en bemanning de „*Merida*" al het mogelijke gedaan om te redden wat er nog te redden was.

Aan wie de schuld is van dit ongeluk zal door het gerecht moeten worden uitgemaakt.

De bemanning bestond uit 7 personen, en naar men zegt, waren er 8 passagiers aan geboord. Laten wij hopen dat 't er niet meer weest zijn. want dan zijn er nog meer dooden te betreuren.

Is 't geen schande en een onvergeeflijke nalatigheid, dat, naar men zegt, noch *aan den schipper, noch aan de politie* alhier bekend is hoeveel passagiers er aan boord waren,

Welk een treurig licht werpt dit weer op de hier heerschende toestanden! en hoe hard noodig is het niet, dat er toch eens maatregelen genomen wordon om beter controle uit te oefenen over de passagiers der schepen, in 't bijzonder van de schoeners!

Onze hartelijke deelneming aan den diepbedroefden echtgenoot en vader van de beide slachtoffers.

In dank ontvangen.

Een kalender en enkele mooie reclameartikelen van de *Bill-Brauerei* Hamburg. Agent de hr. N. Mauricio de Jongh, een kalender van *El Ideal*, eigenaar de hr. Ciro Römer; van *Heinekens Lager Beer*. Agenten de hren Mensing & Co en een notitieboekje van de Curiel's Bank.

ONDERTROUWD:

Gerard van Kerten

MET MEJUFFROUW

Johanna Margaretha Schlag

Huwelijksvoltrekking
21 Januari 1928.

Curaçao, 22 Dec. '27.

OVERLEDEN.

Te Baranquilla overleed den 21n. November l.l. de Heer

Bernardo Huyke

in den ouderdom van 74 jaren

Gezusters Huyke.

BUITENLAND.

ARMENIE.

Een uitgemoord volk.

In café Riche te Den Haag heeft een samenkomst plaats gehad tusschen eenige journalisten en dr. A. Krafft — Bonnard, den vice president van de Ligue internationale philharmenienne van de association internationale pour le proche Orient.

De heer Krafft Bonnard wilde door de voornaamste steden in de verschillende landen te bezoeken, trachten belangstelling te wekken voor Armenië, voor de bewoners van dat land, van de Armeensche kwestie in het algemeen.

Met het doel, het groote publiek in te lichten over de toestanden, welke in dat ruwe, bergachtige land aan de grens van Europa heerschen, maakte de heer Krafft-Bonnard van Zwitserland uit zijn tournée en wilde hij door middel van de pers de openbare meening, ook in Nederland, bewerken.

Zijn doel was, hulp te verkrijgen voor het Armeensche volk, dat jammerlijk verspreid leeft en zoo zwaar gebukt gaat onder de Turksche overheersching.

In zijn causerie noemde de heer Krafft den strijd der Armeniërs een strijd voor internationale rechtvaardigheid.

De Armeniërs zijn een volk met een zeer oude beschaving, een cultuur, welke reeds meer dan 3000 jaren teruggaat. Het Armeensche volk bezit schatten aan kunst, aan letterkunde, het heeft zijn groote mannen gekend, die het land eerden.

De Armeniërs zijn geen Semieten, het zijn Europeanen en zij belijden den christelijken godsdienst. Het is een volk van „montagnards" arbeidzaam en kunstzinnig.

In het bijzonder accentueerde de heer het feit dat de Armeniërs antibolsjewiek zijn.

Dit vreedzame volk nu heeft een harden strijd te strijden gehad. Maar, na grooten weerstand hebben zij zich tenslotte opgeofferd om het geloof der vaderen te redden.

Tijdens den wereldoorlog waren de Armeniërs sterk entente-gezind.

Zij hadden geen vertrouwen in Turkije en evenmin in Turkije's bondgenoot, Duitschland.

Het Armeensche volk wist dat de politiek van Wilhelm II er op gericht was, de Bagdadbaan te bezetten, welke bezetting vooral uit een concurrentie-oogpunt tegen Engeland van belang was.

De Armeniërs, door de Turken uit het land verdreven, dienden in de legers der entente.

Clemenceau sprak zelf, doelende op de Armeniërs van „nos petits alliés".

Toen in 1918 de vredesconferentie gehouden werd, hoopten de Armeniërs zich te kunnen herstellen. Zij vertrouwden nu, dat hun recht gedaan zou worden. En om meer georganiseerd te zijn, hadden zij gesticht de Armeensche republiek van den Kaukasus.

Het mocht echter niet baten.

Het tractaat van Lausanne repte met geen woord over de Armeniërs; de Turksche diplomaten wenschten het niet.

En de groote mogenheden zwichtten.

De heer Krafft-Bonnard herinnerde aan n' woord van Franklin Bouillon, die eens gezegd had, dat Armenië „de pion op het schaakbord" is. Het volk is het slachtoffer van de begeerte naar concessies welke Amerika, Engeland en andere landen aan den dag hebben gelegd.

Moestapha Kemal had alle gelegenheid zich te herstellen. Hij wapende zijn leger opnieuw om de Armeniërs te vernietigen.

En Europa verschafte hem die wapens.

Sinds 1918 bestaat er nog een klein, onafhankelijk republiekje, thans geheel op Russisch territoir, met de hoofdstad Erivan waar de Armeniërs leven.

In 1914 waren er in Klein-Azië ruim drie milloen Armeniërs, heden zijn er nog maar 100 à 150 duizend.

Anderhalf millioen is gedood, de overigen zijn naar alle kanten verstrooid.

Men verwacht nu hulp van den Volkenbond. Turkije is nog geen lid van den Bond en alvorens dat land toe te laten, zou men als voorwaarde kunnen stellen: regeling der Armeensche kwestie.

In Zwitserland zijn scholen, waar de kinderen der Armeensche vluchtelingen in een Armeensche sfeer worden opgevoed. Zoo blijft dit ras behouden. Maar er is geld voor noodig, veel geld. Elk kind kost per jaar gemiddeld 500 gulden.

De heer Krafft-Bonnard hoopte, dat ook zijn bezoek aan Nederland niet zonder resultaat zou blijven.

DE VRIJMETSELARIJ IN ACTIE.

Naar dezer dagen door het katholieke *Grazer Volksblatt* werd gemeld, is de internationale vrijmetselarij den laatsten tijd druk in actie. Als de grootste gebeurtenis in haar midden geldt een bijeenkomst van de grootmeesters der erkende Duitsche loges, welke bijeenkomst was belegd om front te maken tegen de beschuldigingen van generaal Ludendorff. De eigelijke beteekenis der samenkomst was echter gelegen in het feit, dat de nieuwe grootmeesters bijeen waren voor een gemeenschappelijke beraadslaging. Dit schijnt hun nogal bevallen te zijn, want de heeren namen het besluit spoedig weer te vergaderen. Zij zullen dan bovendien gelegenheid hebben hun aandacht te wijden aan de besluiten van het Vrijmetselaarscongres te Parijs, welke nu bekend zijn. Men zal er mee moeten rekenen, dat van nu af aan de Duitsche vrijmetselarij weer een gemeenschappelijk programma en een zelfde tactiek zal volgen, als de Fransche. De definitieve aaneensluiting schijnt voor de deur te staan.

Opmerkelijk waren de jaarlijksche congressen van de Fransche vrijmetselaars, zoowel van de groot-loge als van het groot-Oosten. De grootmeester van het groot-Oosten van Frankrijk, br:. Groussier, verklaarde op het congres over het godsdienstig standpunt van zijn loge het volgende: „Onze tempels zijn gewijd aan het ware, mooie en goede. Voor velen ligt de uiting van de waarheid in het geloof, voor ons kan ze slechts uit het verstand voortkomen. Toen het groot Oosten den band van het geloof aan God en aan de onsterfelijkheid der ziel uit zijn constitutie heeft verwijderd, hebben wij niet tegen onze oude plichten gezondigd."

Het *Grazer Volksblatt* merkt terecht op, dat de groot-meester van Frankrijk nu zonder meer heeft toegegeven, dat het geloof aan God en aan de onsterfelijkheid der ziel uit de Fransche vrijmetselarij is geschrapt.

Aan de Parijsche samenkomst hebben ook Oostenrijksche vrijmetselaars deelgenomen.

In aansluiting aan de beide Parijsche congressen der Fransche grootloges, heeft ook in Parijs het comité van den internationalen Vrijmetselaarsbond een congres gehouden. Hier waren België, Frankrijk, Nederland, Zwitserland, Spanje, Oostenrijk, Joego-Slavië, Noorwegen, Portugal en Haiti vertegenwoordigd. Het belangrijkste besluit, dat er genomen werd is, dat in den tijd van 26 tot 30 December te Parijs het eerstvolgende internationale Convent der Vrijmetselaars zal worden gehouden. In deze December-vergadering zullen organisatorische quaesties besproken en zal de nieuwe grootkanselier gekozen worden.

Waren in Parijs bij de beraadslaging van de internationale Vrijmetselaars-Associatie de groot-besturen vertegenwoordigd, op 1 en 2 October kwam in Basel de algemeene-vergadering van de algemeene Vrijmetselaars-liga bijeen. Dit is 'n internationale organisatie van afzonderlijke leden der loges. Van deze liga zijn ook „broeders" der Duitsche loges leden, die niet bij de Associatie zijn aangesloten. In Basel waren ongeveer 400 leden van vrijmetselaars-organisaties vertegenwoordigd, die uit twaalf landen waren overgekomen. Een van de besluiten daar was, dat de wereldvlieger Lindbergh als eerelid werd benoemd. Verder werd tot een en hetzelfde statuut voor de groepen der liga besloten, tot de uitgave van vrijmetselaarstijdschriften enz. De leiding van de wereld-centrale is in Weenen. In Oostenrijk is men van plan, nieuwe loges op te richten.

De Maçonnerie is dus in volle werking, en het zal zaak zijn daarop te letten. Zij heeft reeds al te veel een rol gespeeld in de wereld, ook waar het politieke aangelegenheden betrof. En de Pausen hebben haar niet zonder reden bij herhaling veroordeeld.

In het *Grazer Volksblatt* wordt ook nog meegedeeld, dat o.a. getracht wordt een vrijmetselaars-organisatie bij den Volkenbond in 't leven te roepen, door de verschillende bestaande vrijmetselaars-vereenigingen tot één enkele organisatie, in een vorm van een loge voor de leden van den Volkenbond, aaneen te sluiten.